

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (Gr. Cazacu)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (M. Guzun, Gr. Dașchevici, V.Clima)

D E C I Z I E

10 februarie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Maria Ghervas
Iurie Bejenaru
Galina Stratulat
Nina Vascan

examinând recursului depus de Sergiu Certan,

în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Sergiu Certan împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea deciziei, obligarea emiterii actului administrativ individual, achitarea pensiei restante, reexaminarea cuantumului pensiei și repararea prejudiciului material,

împotriva deciziei din 20 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a casat integral hotărârea din 17 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani și s-a emis o hotărâre nouă,

c o n s t a t ă:

La 20 octombrie 2018, Sergiu Certan, reprezentat de avocatul Ion Lunca a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea deciziei, obligarea emiterii actului administrativ individual, achitarea pensiei restante, reexaminarea cuantumului pensiei și repararea prejudiciului material.

În motivarea acțiunii reclamantul Sergiu Certan, reprezentat de avocatul Ion Lunca a indicat, că la 17 aprilie 2014, i-a fost stabilit dreptul la pensie pentru limită de vârstă, în cuantum de 4021,65 de lei, pentru un stagiul de cotizare de 26 ani, realizat până la data de 01 ianuarie 1999 și pentru un stagiul de cotizare de 15,3 de ani, după 01 ianuarie 1999, în total 41,3 de ani, fapt confirmat prin conținutul deciziei nr. C-1353/18 din 20 septembrie 2018 a Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Reclamantul a menționat că la 21 octombrie 2014, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Râșcani, mun. Chișinău, a reexaminat, la solicitarea sa pensia stabilită, fiind inclus venitul de la C.L. „Locuința Accesibilă” și respectiv pensia recalculată a

constituit 4043,96 de lei, iar ca urmare a indexărilor efectuate în perioada anilor 2015-2017, de la 01 aprilie 2017, a constituit suma de 5133,19 de lei.

Sergiu Certan a subliniat că la 11 mai 2017 a depus la Casa Teritorială de Asigurări Sociale sect. Râșcani, mun. Chișinău cerere de reexaminare a pensiei, prin care a solicitat repetat reexaminarea pensiei din data stabilirii inițiale, cu includerea veniturilor, care nu au fost luate în calcul în limita plafoanelor stabilite de legislație la stabilirea inițială a pensiei, după cum urmează: pentru anul 1999 suma de 12296,95 de lei; pentru anul 2000 suma de 10846,37 de lei; pentru anul 2001 suma de 14 649,42 de lei; pentru anul 2002- 14085,96 de lei; pentru anul 2003 - 1280 de lei; pentru anul 2005 suma de 4986,43 de lei; pentru anul 2006 suma de 12477,48 de lei; pentru anul 2007 suma de 16387,25 de lei; pentru anul 2008 suma de 13000 de lei; pentru anul 2009 suma de 22000 de lei; pentru anul 2010 suma de 24000 de lei; pentru anul 2011 suma de 24000 de lei; pentru anul 2012 suma de 106440,11 lei; pentru anul 2014 (lunile ianuarie-aprilie) suma de 23000 de lei, venituri confirmate prin extrasele din contul personal al contribuabilului, deținute în baza de date a Serviciului Fiscal.

Reclamantul a indicat că Casa Națională de Asigurări Sociale a refuzat reexaminarea pensiei, invocând faptul că toate aceste venituri nu se regăsesc în baza de date a Casei Naționale de Asigurări Sociale, însă de la data inițială a stabilirii pensiei, aceasta selectiv a inclus venitul din anumite perioade, fără a argumenta de ce unele venituri au fost incluse, iar altele nu. Or, la 21 octombrie 2014, a fost inclus venitul de la C.L. „Locuința Accesibilă”, fapt ce a condiționat majorarea pensiei stabilite inițial.

Sergiu Certan a relatat că la 07 noiembrie 2017 a depus la Casa Teritorială de Asigurări Sociale sect. Râșcani, mun. Chișinău cerere, prin care a solicitat recalcularea pensiei cu includerea tuturor veniturilor din perioadele contributive.

Aici, reclamantul a susținut că a început să primească pensie în cuantum de 9936,69 de lei, în perioada decembrie 2017 - februarie 2018. Însă, ulterior nu a primit pensia pentru luna martie 2018, iar la 21 aprilie 2018 a primit pensie pentru luna martie 2018, deja în cuantum de doar 5291,45 de lei, fără să-i fie explicat motivul reducerii acesteia.

Reclamantul a menționat că la 20 iunie 2018 a depus cerere prealabilă în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin care a solicitat recalcularea corectă a pensiei, începând cu data inițială a stabilirii pensiei – 17 aprilie 2014, cu includerea tuturor veniturilor din perioada contributivă anterioară dății inițiale de stabilire a pensiei; compensarea tuturor sumelor reținute ilegal, începând cu data stabilirii inițiale a pensiei și recalcularea pensiei în baza tuturor veniturilor obținute după stabilirea inițială a pensiei – 17 aprilie 2014 și până la emiterea hotărârii judecătorești. Iar, prin scrisoarea nr. C-1353/18 din 20 iulie 2018, Casa Națională de Asigurări Sociale i-a comunicat despre prelungirea termenului de examinare a cererii prelabile, cu 30 de zile. Ulterior, prin scrisoarea nr. C-1353/18 din 20 august 2018, Casa Națională de Asigurări Sociale i-a comunicat despre prelungirea termenului de examinare a cererii prelabile, cu încă 30 de zile.

Prin decizia nr.C-1353/18 din 20 septembrie 2018 a Casei Naționale de Asigurări Sociale, cererea prealabilă a fost respinsă.

Reclamantul Sergiu Certan a subliniat că în perioada 01 ianuarie 1999 – 01 ianuarie 2003, Legea bugetului asigurărilor sociale nu limita cuantumul

contribuțiilor lunare, care urmau a fi reținute de către angajator, reieșind din venitul total, care era obținut de către salariat.

Astfel, deși în decizia nr. C-1353/18 din 20 septembrie 2018 a Casei Naționale de Asigurări Sociale se menționează că s-au luat în calcul toate veniturile aferente perioadei 01 ianuarie 1999-01 ianuarie 2003, faptul dat nu corespunde situației factologice reale. Or, coroborând extrasul de pe contul personal a lui Sergiu Certan, din baza de date a Casei Naționale de Asigurări Sociale și extrasele din contul personal al contribuabilului de la Serviciul Fiscal de Stat, se observă că la stabilirea inițială a pensiei, pentru perioada 01 ianuarie 1999-01 ianuarie 2003, Casa Națională de Asigurări Sociale nu a luat în calcul veniturile pentru anul 1999 în sumă de 12296,95 de lei; pentru anul 2000 în sumă de 10 846,37 lei; pentru anul 2001 în sumă de 14649,42 de lei; pentru anul 2002 în sumă de 14085,96 de lei.

La fel, Sergiu Certan a indicat că Legea bugetului asigurărilor sociale, stăbilită în art. 6 alin. (2), că pentru perioada 01 ianuarie 2003-01 ianuarie 2008, baza lunară de calcul a contribuției individuale de asigurări sociale de stat obligatorii, nu poate depăși plafonul de 3 salarii medii lunare pe economie, prognozat pentru anul 2003 și aprobat de Guvern, iar pentru perioada 01 ianuarie 2008-01 aprilie 2014, baza anuală de calcul al contribuției individuale de asigurări sociale de stat obligatorii nu va depăși suma de 5 salarii medii lunare prognozate pe economie înmulțită la 12. Acest fapt prezumă că indiferent de venitul lunar/anual al salariatului, contribuțiile, care urmează a fi achitate de către acesta la bugetul asigurărilor sociale de stat, se calculează reieșind din baza lunară a venitului plafonat, care nu poate fi mai mare de 3, sau respectiv 5 salarii medii pe economie.

Reclamantul a invocat că în perioada 01 ianuarie 2003-01 ianuarie 2008, Legea bugetului asigurărilor sociale a operat cu noțiunea de „bază lunară”, iar după 01 ianuarie 2008, a introdus noțiunea de „bază anuală”. Astfel, prin prevederile menționate, după 01 ianuarie 2008, legea stabilește ca baza de calcul a contribuției anuale, nu poate depăși 5 salarii medii lunare pe economie, înmulțit la 12. Respectiv, mecanismul determinării plafonului bazei de calcul a contribuției la bugetul asigurărilor sociale de stat, în perioadele 01 ianuarie 2003-01 ianuarie 2008 și 01 ianuarie 2008- 01 aprilie 2014 a fost același, cu unica diferență că inițial se indica „bază lunară”, apoi „bază anuală”. Însă, în decizia nr. C-1353/18 din 20 septembrie 2018, Casa Națională de Asigurări Sociale a constatat în mod eronat că plafonul bazei de calcul a venitului, pentru perioada 01 ianuarie 2003 – 01 ianuarie 2008 nu se înmulțește cu 12, or, această perioadă stăbilită o bază lunară.

Sergiu Certan a menționat că extrasul de pe contul personal de la Casa Națională de Asigurări Sociale este contrar bazei de date a Serviciului Fiscal de Stat, care atestă că deși contribuabilul Sergiu Certan a obținut anumite venituri, Casa Națională de Asigurări Sociale nu le-a luat în calcul la stabilirea inițială a pensiei.

Mai mult, suma de 299449,97 de lei, care nu a fost inclusă în mod abuziv de către Casa Națională de Asigurări Sociale în venitul ce stă la baza dreptului la pensie stabilit inițial la 17 aprilie 2014, a fost calculată reieșind din plafonul bazei de calcul a venitului pentru perioadele 01 ianuarie 2003 – 01 aprilie 2014.

Reclamantul a invocat că legea stabilește în mod explicit, că baza de calcul a pensiei o constituie venitul mediu lunar asigurat din toată perioada de activitate, iar venitul mediu lunar asigurat se determină din suma contribuțiilor plătite în perioadele contributive - cotele de contribuții stabilite prin lege pentru aceste perioade.

La fel, reclamantul a indicat că reexaminarea drepturilor la pensie este posibilă atunci când circumstanțele nou apărute se referă la venitul asigurat, care a avut loc până la acordarea drepturilor la pensie. La caz, aceste prevederi sunt aplicabile, or, veniturile, care sunt invocate de către reclamant și care nu au fost incluse în baza de calcul a pensiei de către Casa Națională de Asigurări Sociale, au existat până la acordarea drepturilor la pensie. Astfel, argumentul Casei Naționale de Asigurări Sociale vizavi de valorizarea pensiei, nu prezintă legătură causală cu cererea reclamantului privind reexaminarea pensiei ținând cont de veniturile obținute după stabilirea inițială a dreptului la pensie, or, acestea reprezintă mecanisme diferite, cu particularități aparte.

Reclamantul Sergiu Certan a notat că Casa Națională de Asigurări Sociale nu poate motiva neachitarea integrală a pensiei în corespundere cu contribuțiile vărsate la bugetul asigurărilor sociale de către contribuabil, prin invocarea faptului că baza de date a acesteia nu reflectă anumite venituri, or, reclamantul nu este vinovat de calculul greșit, care a fost realizat de către Casa Națională de Asigurări Sociale.

Reclamantul a subliniat că, prin nesoluționarea în termen rezonabil a speței în cauză de către Casa Națională de Asigurări Sociale, i-au fost cauzate suferințe psihice, care s-au exprimat prin dispreț, indiferență din partea personalului pârâtei și consideră echitabilă obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale la achitarea unei compensații bănești în sumă de 100000 de lei, cu titlu de prejudiciul moral cauzat.

Or, atitudinea disprețuitoare a personalului Casei Naționale de Asigurări Sociale privind refuzul de a calcula corect pensia reclamantului pentru limita de vârstă și tergiversarea neîntemeiată de examinare a cererii de recalculare a acesteia, în vederea neachitării sumelor de bani cuvenite și chiar, prin micșorarea nejustificată a cuantumului pensiei, fără a fi informat în prealabil reclamantul justifică pe deplin cuantumul sumei bănești cu titlu de prejudiciul moral.

Sergiu Certan, reprezentat de avocatul Ion Lunca a solicitat admiterea cererii de chemare în judecată, anularea deciziei nr. C-1353/18 din 20 septembrie 2018 a Casei Naționale de Asigurări Sociale, ca fiind emisă contrar legii, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită decizie privind recalcularea pensiei, începând cu data inițială a stabilirii pensiei – 17 aprilie 2014, cu includerea tuturor veniturilor din perioada contributivă anterioară datei inițiale de stabilire a pensiei, în sumă de 299 449,97 lei, după cum urmează: anul 1999 - 12296,95 de lei; anul 2000 - 10846,37 de lei; anul 2001 - 14649,42 de lei; anul 2002 - 14 85,96 de lei; anul 2003 - 1280 de lei; anul 2005 - 4986,43 de lei; anul 2006 - 12477,48 de lei; anul 2007 - 16387,25 de lei; anul 2008 – 13000 de lei; anul 2009 – 22000 de lei; anul 2010 – 24000 de lei; anul 2011-24000 de lei; anul 2012-106440,11 lei; perioada ianuarie-aprilie 2014 – 23000 de lei. Obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită decizie privind achitarea în beneficiul lui Sergiu Certan, a tuturor sumelor reținute ilegal, începând cu data stabilirii inițiale a pensiei – 17 aprilie 2014 și până la data emiterii hotărârii instanței de judecată. Obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită decizie privind reexaminarea pensiei lui Sergiu Certan, cu includerea tuturor veniturilor obținute după stabilirea inițială a pensiei – 17 aprilie 2014 și până la data emiterii hotărârii instanței de judecată. Obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale la compensarea prejudiciului material cauzat reclamantului, exprimat prin nesoluționarea în termen rezonabil a ilegalităților comise de către pârât timp de aproximativ 4,5 ani în sumă de 100000 de lei.

Prin hotărârea din 17 octombrie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, acțiunea s-a admis parțial. S-a anulat decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-1353/18 din 20 septembrie 2018. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze pensia lui Sergiu Certan, începând cu data inițială a stabilirii pensiei – 17 aprilie 2014, cu includerea tuturor veniturilor din perioada contributivă anterioară datei inițiale de stabilire a pensiei, pentru perioada anilor 1999- 2014, lunile ianuarie-aprilie după cum urmează: pentru anul 1999 - 12296,95 de lei, anul 2000 - 10846,37 de lei, anul 2001 - 14649,42 de lei, anul 2002 - 14085,96 de lei, anul 2003 – 1280 de lei, anul 2005 - 4986,43 de lei, anul 2006 - 12477,48 de lei, anul 2007 - 16387,25 de lei, anul 2008 - 13000 de lei, anul 2009 - 22000 de lei, anul 2010 – 24000 de lei, anul 2011 – 24000 de lei, anul 2012 - 106440,11 lei, iar pentru lunile ianuarie-aprilie 2014, – 23000 de lei. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să-i recalculeze și să-i achite lui Sergiu Certan pensia restantă începând cu data de 17 aprilie 2014 pînă la data pronunțării hotărârii judecătorești din 17 octombrie 2019, raportată la veniturile obținute de reclamant după data stabilirii pensiei din 17 aprilie 2014. În rest pretenția privind repararea prejudiciului material în sumă de 100000 de lei, s-a respins ca neîntemeiată (f.d.127-130).

La 08 noiembrie 2019 Casa Națională de Asigurări Sociale a depus apel împotriva hotărârii din 17 octombrie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, prin care a solicitat casarea hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunea lui Sergiu Certan să fie respinsă, ca fiind neîntemeiată (f.d.132).

Prin decizia din 20 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău, s-a casat integral hotărârea din 17 octombrie 2019 a Judecătorei Chișinău sediul Râșcani și s-a emis o nouă hotărâre prin care acțiunea s-a respins ca neîntemeiată. (f.d. 161-171).

Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că reclamantul Sergiu Certan pretinde neinclusiunea în calculul quantumului pensiei sale a veniturilor realizate în perioada anilor 1999 - 2012 și 2014 pentru lunile ianuarie- aprilie, specificate în fișele de verificare a obligațiilor privind impozitul pe venit, întocmite de Serviciul Fiscal de Stat.

Instanța de apel a invocat că Legea privind sistemul public de pensii nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 prevede că baza de calcul al pensiei o constituie venitul mediu lunar asigurat din toată perioada de activitate, valorizat la momentul stabilirii pensiei. Venitul mediu lunar asigurat se determină din suma contribuțiilor plătite în perioadele contributive, cotele de contribuții stabilite prin lege pentru aceste perioade și numărul total de luni de cotizare.

La fel, instanța de apel a menționat că din dispozițiile legale se deduce că sistemul de calculare a pensiilor pentru limita de vârstă este axat în special pe principiul contributivității, astfel încât baza de calcul a pensiei respective rezidă din cumulul contribuțiilor realizate de către pensionar în timpul activității sale, în modul stabilit de lege.

Instanța de apel a conchis că impozitul pe venit și contribuția de asigurări sociale reprezintă două institute distincte, ce au geneză și scop diferit, prima fiind determinată de legislația fiscală, constituind un impozit încasat din veniturile realizate, iar secundul constituie o sumă, determinată de legislația ce reglementează domeniul asigurărilor sociale, achitată de plătitorul contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat. Respectiv, informația prezentată de către Sergiu Certan privind achitarea impozitelor pe venit în perioadele invocate, nu poate fi asimilată plății contribuțiilor de asigurări sociale. Or, simpla mențiune în extrasele prezentate

se referă la faptul, că veniturile respective, din care a fost achitat impozitul pe venit, își are sorgința în salariu, nu confirmă că din aceste sume au fost achitate corespunzător și contribuțiile de asigurări sociale.

Respectiv, instanța de apel a constatat că în speță nu se întrunesc temeiurile legale pentru recalcularea pensiei lui Sergiu Certan cu includerea în calcul a veniturilor corespunzătoare, astfel încât pretenția respectivă a intimatului urmează a fi respinsă.

Subsecvent, a mai stabilit că la caz, nu există temeiuri pentru achitarea de către Casa Națională de Asigurări Sociale în beneficiul lui Sergiu Certan a pensiei restante, determinată după recalcularea acesteia din data dobândirii dreptului la pensie, ca urmare a raportării la veniturile invocate de acesta, concluzie ce denotă și lipsa temeiurilor legale pentru anularea deciziei apelantei nr. C- 1353/18 din 20 septembrie 2018.

La fel, instanța de apel a apreciat ca fiind neprobat argumentul intimatului Sergiu Certan privind înregistrarea de către sistemul de evidență personală, gestionat de Casa Națională de Asigurări Sociale, a unor deficiențe în condițiile, în care informația privind veniturile încasate de Sergiu Certan și impozitele pe venit achitate de acesta, nu confirmă și achitarea contribuțiilor de asigurări sociale.

Subsecvent, instanța de apel a invocat neîntrunirea cumulativă în speță a elementelor constitutive ale răspunderii delictuale civile pentru atragerea răspunderii materiale a Casei Naționale de Asigurări Sociale.

La data de 06 august 2020 Sergiu Certan a depus recurs împotriva deciziei din 20 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii din 17 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, considerând-o ilegală și neîntemeiată, prin faptul că au fost încălcate și aplicate eronat normele de drept material și nu au fost constatate și elucidate pe deplin toate circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, probele fiind apreciate eronat.

Recurentul a menționat că veniturile pe care solicită să fie luate în considerare la recalcularea pensiei, au fost venituri contributive obținute din raporturile de muncă. Or, dintotdeauna Legea bugetului asigurărilor sociale de stat a impus obligația angajatorului la achitarea salariului salariaților de a calcula, reține și achita contribuțiile de asigurări sociale din numele acestora la bugetul de stat.

A menționat că instanța de apel nu a luat în considerare că toate veniturile pentru perioadele neincluse de către intimat la calcularea pensiei, sunt venituri contributive obținute din salariu, iar conform legilor privind bugetul asigurărilor sociale de stat, contribuția individuală de asigurări sociale de stat obligatorii datorată de salariații asigurați, angajați prin contract individual de muncă, sau prin alte contracte în vederea îndeplinirii de lucrări sau prestării de servicii, de persoanele care desfășoară activitate în funcție electivă, sau sunt numite în autorități executive, de notarii de stat, de judecători, de procurori, de avocații parlamentari, se stabilește în proporție de diferite procente din salariu pentru fiecare an în parte.

Respectiv, nu poate fi acceptat argumentul instanței de apel precum că veniturile indicate, din care a fost achitat impozitul pe venit, și care își au sorgința în salariu, nu ar confirma că din aceste sume au fost achitate corespunzător și contribuțiile de asigurări sociale, întrucât acest argument contravine dispozițiilor legale. Or, simpla invocare de către Casa Națională de Asigurări Sociale a faptului

că la dosarul personal al contribuabilului nu există informații, nu denotă nimic altceva decât confirmarea de înșăși intimată a faptului că sistemul său centralizat de informație este defectuos și incomplet, care afectează grav interesele legitime ale recurentului.

Mai mult, reprezentantul Casei Naționale de Asigurări Sociale a invocat doar pretextul irelevant precum că baza de date a Serviciului Fiscal de Stat, este una diferită de baza de date a Casei Naționale de Asigurări Sociale, însă nu a oferit o explicație și nici nu a prezentat drept probă actele primare (formele REV-2, REV-5), care au servit temei legal de calculare a pensiei pentru limită de vârstă în privința recurentului Sergiu Certan.

Sergiu Certan a subliniat că legea stabilește în mod foarte clar că, baza de calcul a pensiei o constituie venitul mediu lunar asigurat din toată perioada de activitate, iar venitul mediu lunar asigurat se determină din suma contribuțiilor plătite în perioadele contributive - cotele de contribuții stabilite, prin lege pentru aceste perioade, și nicidecum nu din cifre incluse ori neincluse într-o bază de date.

Recurentul a menționat că reexaminarea drepturilor la pensie este posibilă atunci când circumstanțele noi apărute se referă la venitul asigurat, care a avut loc până la acordarea drepturilor la pensie. Aceste prevederi sunt pe deplin aplicabile speței, or, veniturile care sunt invocate de către Casa Națională de Asigurări Sociale și care nu au fost incluse în baza de calcul a pensiei de către aceasta, sunt confirmate prin extrasul de pe contul personal al contribuabilului, de la Serviciul Fiscal de Stat, iar faptul că sistemul de evidență personală a Casei Naționale de Asigurări Sociale prezintă anumite deficiențe și nu reflectă toate contribuțiile, care au fost efectiv achitate, reprezintă o carență a cărei urmări se pun exclusiv pe seama statului.

La fel, recurentul a subliniat că toate cifrele din declarațiile persoanei fizice cu privire la impozitul pe venit, ce le acumulează și le verifică Serviciul Fiscal de Stat au la bază informațiile ce le prezintă angajatorii, și fiecare din aceste informații sunt semnate de către directorul și contabilul-șef al întreprinderii, cu aplicarea ștampilei întreprinderii, care conține în mod obligatoriu nu doar mărimea salariului achitat contribuabilului respectiv, dar și mărimea contribuției de asigurări sociale de stat achitate de către întreprindere pentru acest contribuabil. Deci, extrasele Serviciului Fiscal de Stat anume prezintă probe documentare, certe și incontestabile ale achitărilor efective ale contribuțiilor sociale de stat din veniturile contributive (salariile) ale pensionarilor, confirmate atât de către persoanele cu funcții de răspundere ale întreprinderilor respective cât și de către colaboratorii Serviciului Fiscal de Stat, care le verifică.

Recurentul a indicat că în cadrul ședințelor de judecată avocatul Ion Lunca a solicitat de la reprezentantul Casei Naționale de Asigurări Sociale să prezinte informațiile de la întreprinderile la care a activat contribuabilul Sergiu Certan, depuse la Serviciul Fiscal de Stat, unde sunt reflectate sumele salariilor și contribuțiilor sociale de stat achitate de acesta, pentru a demonstra că în formele REV-5 prezentate la Casa Națională de Asigurări Sociale aceste salarii și contribuții sociale pentru toți angajații ai acestor întreprinderi sunt vizibile, însă nu și pentru recurent.

Or, intimata urma nu să constate divergențele între extrasele Serviciului Fiscal de Stat și formele REV-5 pentru Casa Națională de Asigurări Sociale, dar să clarifice care sume urmau să fie efectiv achitate.

Recurentul Sergiu Certan a menționat că argumentul reprezentantului Casei Naționale de Asigurări Sociale, că la calcularea pensiei sale pentru perioada decembrie 2017 - februarie 2018 în suma de 9 936,69 lei lunar, a fost admisă o eroare de calcul este unul arbitrar, care nu se bazează pe niciun suport probatoriu. Or, intimata nu a indicat cine a comis această greșeală și nici în ce constă ea. Mai mult, Casa Națională de Asigurări Sociale nu a prezentat probe în acest sens, iar în condițiile date instanța de apel nu a examinat obiectiv și complet litigiul dedus judecării.

Totodată, recurentul a specificat că, prin decizia nr. 1353/18 din 20 septembrie 2018, Casa Națională de Asigurări Sociale nu a dat curs cererii sale privind reexaminarea dreptului la pensie, contrar prevederilor legale. Or, după stabilirea inițială a dreptului la pensie - 17 aprilie 2014, Sergiu Certan deși este pensionar, continuă să activeze în câmpul muncii, achitând contribuțiile corespunzătoare la bugetul asigurărilor sociale de stat și prin urmare, beneficiază de dreptul de a-i fi reexaminat cuantumul pensiei, care au fost realizate după stabilirea inițială a dreptului la pensie, așa cum prevede textul legislativ prenotat.

Astfel, argumentul Casei Naționale de Asigurări Sociale vizavi de valorizarea pensiei, nu prezintă legătură cauzală cu cererea lui Sergiu Certan privind reexaminarea pensiei luând în considerare noile venituri obținute după stabilirea inițială a dreptului la pensie, or, acestea reprezintă mecanisme diferite, cu particularități aparte.

Mai mult, recurentul Sergiu Certan a invocat că dacă colaboratorii Casei Naționale de Asigurări Sociale au comis greșeli la recalcularea pensiei în anul 2017, intimata nu era în drept să-i reducă pensia cu 20% în scopul restituirii sumei achitate în plus, deoarece greșeala aparține colaboratorilor Casei Naționale de Asigurări Sociale. Or, conform Regulamentului privind modul de plată a pensiilor stabilite în sistemul public de asigurări sociale de stat și alocațiilor sociale de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 929 din 15 august 2006, în cazul în care cheltuirea nejustificată de mijloace la plata pensiilor sau alocațiilor a avut loc din vina organului de asigurări sociale, persoana vinovată restituie în bugetul de asigurări sociale de stat sumele plătite necuvenit, conform modalității prevăzute de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Astfel, recurentul a remarcat că intimata nu a avut niciun temei legal de a-l obliga să restituie sumele de bani achitate, pe care le pretinde ca fiind calculate incorect tot de colaboratorii Casei Naționale de Asigurări Sociale.

La fel, recurentul a invocat că nu trebuie să suporte consecințele nefaste a faptului că baza de date a Casei Naționale de Asigurări Sociale conține deficiențe și nu reflectă în mod real toate veniturile, care au fost obținute de o anumită persoană și pentru care s-au achitat contribuții, și nici nu poate fi silit să achite sumele ce rezultă din greșelile angajaților intimatei.

Respectiv, Casa Națională de Asigurări Sociale nu poate să nu achite integral pensia, în corespundere cu contribuțiile efectiv vărsate la bugetul asigurărilor sociale de către contribuabil, prin simpla invocare a faptului că baza de date defectă a acesteia nu reflectă anumite venituri.

Recurentul a subliniat că prevederile legale îi conferă dreptul să-și primească întreaga pensie pentru toate perioadele neplătite în cuantum deplin de către autoritatea competentă, având în vedere că ultimul nu poartă vina pentru calculul greșit, care a fost realizat de către Casa Națională de Asigurări Sociale.

Mai mult, recurentul a invocat că în prezent angajatorii persoanei juridice prezintă un formular nou de declarație de tip IPC18 către Serviciul Fiscal de Stat, care cuprinde informații în privința tuturor salariaților, inclusiv privind cuantumul contribuțiilor de asigurări sociale de către fiecare salariat și care ulterior se comunică Casei Naționale de Asigurări Sociale de către Serviciul Fiscal de Stat.

La 17 octombrie 2020 Casa Națională de Asigurări Sociale a depus referință la cererea de recurs, prin care a solicitat declararea inadmisibilă a recursului depus de Sergiu Certan.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 257 alin. (1) din Codul administrativ, prezentul cod intră în vigoare la 01 aprilie 2019.

În conformitate cu art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) Cod administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Iar, conform art. 245 din același Cod, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Din materialele cauzei rezultă că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia la 20 mai 2020.

Decizia din 20 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost notificată reprezentantului recurentului Sergiu Certan, avocatului Ion Lunca la data de 13 iulie 2020, fapt confirmat prin avizul de recepție a scrisorii recomandate (f.d.173).

În aceste circumstanțe, recursul depus de Sergiu Certan la 06 august 2020, se consideră depus în termen.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție examinând admisibilitatea recursului depus de Sergiu Certan a considerat că acesta este admisibil, motiv pentru care, prin încheierea din 04 noiembrie 2020 a fost numit pentru examinare în complet de 5 judecători.

Conform art. 195 din Codul administrativ, procedura acțiuni în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169–171.

Din înțelesul logico-juridic al art. 195 și 258 alin. (3) din Codul administrativ cert rezultă că, procedura de contencios administrativ dedusă judecătii în prezenta speță urmează a fi judecată în coroborarea dispozițiilor Codului de procedură civilă cu cele din Codul administrativ al Republicii Moldova, aprobat prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018.

În această consecvență, în speță, instanța de recurs urmează să se conducă de împuternicirile de care a fost investită prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018.

Conform art. 247 din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces.

În speță, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție nu a considerat oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticele recurentului, au fost expuse cu suficientă claritate.

Conform art. 248 alin. (1) lit. d) Cod administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: casează integral decizia instanței de apel și restituie cauza instanței de apel dacă, în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, nu poate adopta o soluție finală în acest caz.

Conform art. 194 alin. (2) coroborat cu art. 21 și art. 36 din Codul administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

Examinând temeiurile recursului depus de Sergiu Certan în raport cu materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel și remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, din următoarele motive.

Din materialele cauzei se atestă că la 30 octombrie 2014 Sergiu Certan a depus un demers la Casa Teritorială de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău, în care a indicat dezacordul cu răspunsul instituției nr. 6414 din 08 octombrie 2014 și a solicitat recalcularea pensiei cu luarea în calcul a tuturor sumelor din veniturile salariale pe care le-a avut în perioada anilor 1999 – 2014, din care au fost achitate taxe și impozite, confirmate de Inspectoratul Fiscal (f.d.83-84).

Prin Răspunsul nr. C – 1974/14 din 04 decembrie 2014, Casa Națională de Asigurări Sociale i-a comunicat lui Sergiu Certan că urmare a prezentării de către SRL „Locuința accesibilă” a datelor privind salarizarea sa pentru perioada 01 ianuarie 2014 – 31 martie 2014, care la stabilirea inițială a pensiei nu se regăsea în contul personal, cuantumul pensiei sale a fost reexaminat începând cu 17 aprilie 2014, pe baza venitului mediu lunar asigurat de - 6402,46 de lei, și constituie - 4043,96 lei (f.d.85-86).

La 07 septembrie 2017 Sergiu Certan a depus cerere prealabilă la Casa Teritorială de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău, prin care a solicitat recalcularea pensiei cu includerea tuturor salariilor primite în anii 1999-2014 omise în baza de date a instituției, dar care sunt confirmate, prin declarațiile de venit și plata taxelor și impozitelor salariale la Inspectoratul Fiscal, prezentarea tuturor datelor detaliate pe companiile, în care a activat în perioada menționată ce se conțin

în baza de date a instituției și recalcularea pensiei pentru limită de vârstă, la situația din 30 aprilie 2017 (actualmente 31 august 2017), în temeiul faptului că continuă să activeze și achită taxe și impozite salariale (f.d.82).

La 04 mai 2018 Sergiu Certan a depus la Casa Teritorială de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău cerere prealabilă, prin care a solicitat prezentarea tuturor datelor detaliate privind veniturile sale în perioada de activitate 1999 – 2018 ce se conțin în baza de date a instituției, prezentarea calculului detaliat a mărimii pensiei stabilite în sumă de 5291,45 lei pentru luna martie 2018, precum și motivarea legală ce a stat la baza deciziei de anulare a pensiei în mărime de 9936,69 lei în lunile decembrie 2017 – februarie 2018, recalcularea pensiei cu includerea în calcul a tuturor salariilor primite în perioada 1999 – 2014, neincluse în mărime de 299449, 97 lei, compensarea pensiei neachitată nejustificat pentru anii 2014 - 2018, precum și recalcularea pensiei pentru limită de vârstă la situația din 30 aprilie 2018 (f.d. 76-77). Iar, la 10 mai 2018 Sergiu Certan a depus supliment la cererea prealabilă (f.d.78).

La 10 mai 2017, Sergiu Certan a înaintat către Casa Teritorială de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău un demers, prin care a solicitat recalcularea pensiei cu includerea tuturor salariilor primite în anii 1999-2014, neincluse din baza de date a instituției, dar care sunt confirmate, prin declarațiile de venit și plata taxelor și impozitelor salariale la Inspectoratul Fiscal și prezentarea tuturor datelor detaliate pe companiile în care a activat în perioada menționată, precum și a calculului pensiei sale (f.d.80-81).

Prin răspunsul nr. 3000 din 07 iunie 2018 Casa Națională de Asigurări Sociale i-a comunicat lui Sergiu Certan că reexaminarea pensiilor conform formulei noi, în vigoare de la 01 aprilie 2017 al Legii nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, în legătură cu suplinirea conturilor persoanelor asigurate se va efectua doar în cazul când acestea au avut loc după 01 aprilie 2017. Totodată, a menționat că în cazul său, contul personal pentru anul 2012, de către compania de asigurări SRL „SigurAsigur” a fost suplinat la data de 21 august 2014, prin urmare nu există temei de a reexamina pensia în baza formulei noi (f.d. 79).

La 20 iunie 2018, Sergiu Certan a depus la Casa Națională de Asigurări Sociale un demers (cerere prealabilă), prin care a solicitat pedepsirea colaboratorilor Casei Naționale de Asigurări Sociale ce se fac vinovați de calcularea greșită a pensiei sale, cu înștiințarea sa despre sancțiunile aplicate, recalcularea corectă a pensiei cu includerea tuturor veniturilor declarate la organul fiscal cu achitarea strictă a impozitelor și taxelor salariale, compensarea tuturor sumelor neplătite ilegal, ce urmează să fie recalculate începând cu data stabilirii pensiei, conform legislației în vigoare, restituirea de urgență a reținerilor ilegale de 20 %, ce le efectuează în mod fraudulos Casa Teritorială de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău începând cu luna mai 2018, prezentarea calculului desfășurat a pensiei ce urmează a-i fi achitată după efectuarea recalculului, precum și a extrasului din documentul normativ și a calculului desfășurat în baza căruia i s-a stabilit în luna decembrie 2017 pensia în mărime de 9936,69 lei, și a extrasului din documentul în baza căruia acest calcul a fost ulterior anulat, dar și decizia organului care a decis anularea mărimii pensiei de 9936,69 lei, calculate anterior de Casa Teritorială de Asigurări Sociale Rîșcani cu fundamentarea legalității acestei decizii de anulare. Totodată, a solicitat recalcularea pensiei în baza art. 33 alin. (4¹) al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii (f.d.15-17).

Prin răspunsul nr. C-1353/18 din 20 august 2018 Casa Națională de Asigurări Sociale i-a comunicat lui Sergiu Certan despre prelungirea cu 30 de zile calendaristice a examinării cererii sale (f.d.18)

Conform extrasului din cont nr. 1154 din 12 iunie 2018, eliberat de Casa Teritorială de Asigurări Sociale sect. Râșcani, mun. Chișinău, în perioada ianuarie 1999 – decembrie 2018, Sergiu Certan a achitat contribuții de asigurări sociale la bugetul public de stat (f.d.19-60)

Conform fișelor de verificare a obligațiilor privind impozitul pe venit, Sergiu Certan a achitat sumele de 32475,12 lei - în anii 1999-2001, 31476,68 de lei – în anul 2002, 29475,60 de lei – în anul 2003, 26972,37 lei – în anul 2004, 23070,37 lei – în anul 2005, 17335,86 lei – în anul 2006, 12384,07 lei - în anii 2007-2009, 12364,07 lei – în anul 2010, 11847,05 lei - în anul 2011, 7127,65 lei – în anul 2012 și 2639,99 în anul 2013 (f.d.61-75).

Invocând netemeinicia deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale, Sergiu Certan, reprezentat de avocatul Ion Lunca a depus prezenta cerere de chemare în judecată, prin care a solicitat anularea deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-1353/18 din 20 septembrie 2018 și obligarea acesteia să emită decizie de recalculare a pensiei reclamantului începând cu data inițială a stabilirii pensiei - 17 aprilie 2014, cu includerea tuturor veniturilor din perioada contributivă anterioară datei inițiale de stabilire a pensiei în sumă de 299449,97 de lei. Totodată, a solicitat obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită decizia privind achitarea lui Sergiu Certan a tuturor sumelor reținute ilegal, începând cu data stabilirii inițiale a pensiei – 17 aprilie 2014 și până la data emiterii hotărârii judecătorești. La fel, a solicitat obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să-i reexamineze pensia cu includerea tuturor veniturilor obținute după stabilirea inițială a pensiei - la 17 aprilie 2014 și până la emiterea hotărârii judecătorești, precum și repararea prejudiciului material în sumă de 100000 de lei.

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță a admis parțial acțiunea. A anulat decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-1353/18 din 20 septembrie 2018. A obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să-i recalculeze pensia lui Sergiu Certan, începând cu data inițială a stabilirii pensiei – 17 aprilie 2014, cu includerea tuturor veniturilor din perioada contributivă anterioară datei inițiale de stabilire a pensiei, pentru perioada anilor 1999- 2014, lunile ianuarie-aprilie după cum urmează: pentru anul 1999 - 12296,95 de lei, anul 2000 - 10846,37 de lei, anul 2001 - 14649,42 de lei, anul 2002 - 14085,96 de lei, anul 2003 – 1280 de lei, anul 2005 - 4986,43 de lei, anul 2006 - 12477,48 de lei, anul 2007 - 16387,25 de lei, anul 2008 - 13000 de lei, anul 2009 - 22000 de lei, anul 2010 – 24000 de lei, anul 2011 – 24000 de lei, anul 2012 - 106440,11 lei, anul 2014, pentru lunile ianuarie-aprilie – 23000 de lei. A obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să-i recalculeze și să-i achite lui Sergiu Certan pensia restantă începând cu data de 17 aprilie 2014 până la data pronunțării hotărârii judecătorești din 17 octombrie 2019, raportată la veniturile obținute de reclamant după data stabilirii pensiei din 17 aprilie 2014.

A respins ca neîntemeiată, pretenția privind repararea prejudiciului material în sumă de 100000 de lei (f.d.127-130).

Examinând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 20 mai 2020 a casat integral hotărârea primei instanțe și a emis o nouă hotărâre de respingere a acțiunii lui Sergiu Certan.

Judecând cauza în ordine de recurs completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a constatat că prima instanță și instanța de apel au judecat cauza și au ajuns la o concluzie pripită, fapt ce rezultă din nedeterminarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriul, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele.

În susținerea concluziei date instanța de recurs indică următoarele.

Conform art.1 alin.(1) și (2) al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, prezenta lege stabilește cadrul legal al funcționării sistemului public de pensii, precum și interacțiunea acestuia cu sistemul public de asigurări sociale și cu alte mecanisme statale de protecție socială a populației. Scopul prezentei legi constă în asigurarea unui sistem de pensii echitabil și sustenabil, care să garanteze un trai decent pentru beneficiarii de pensii.

În conformitate cu art. 1¹ al Legii enunțate, pensiile publice reprezintă toate categoriile de pensii, sub formă de drepturi bănești, ale căror stabilire și plată sînt garantate prin lege de către stat. Sistemul public de pensii se organizează și funcționează pe principiile sistemului public de asigurări sociale prevăzute la art. 3 din Legea nr.489-XVI din 8 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale.

Iar, conform art. 2 alin. (1) al aceleiași Legi, dreptul la pensie îl are persoana care îndeplinește condițiile prevăzute de prezenta lege.

Conform art. 4 alin.(1) și (2) lit. a), c) și d) al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, pensiile stabilite în conformitate cu prezenta lege se plătesc din fondul de pensii.

Veniturile fondului de pensii provin din: contribuțiile de asigurări sociale de stat; transferurile de la bugetul de stat; alte venituri.

Conform art. 8 alin. (1) și (2) al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, baza de calcul al pensiei o constituie venitul mediu lunar asigurat din toată perioada de activitate, valorizat la momentul stabilirii pensiei. Venitul mediu lunar asigurat se determină din suma contribuțiilor plătite în perioadele contributive, cotele de contribuții stabilite prin lege pentru aceste perioade și numărul total de luni de cotizare. Formula de calcul al venitului mediu lunar asigurat este redată în anexa nr.1, parte integrantă a prezentei Legi.

Potrivit art. 33 alin. (1) lit. a) și c) al Legii enunțate, reexaminarea drepturilor la pensie se efectuează în cazul: apariției unor circumstanțe noi referitoare la stagiul de cotizare, venitul asigurat, ce au avut loc pînă la acordarea drepturilor la pensie; persoanelor care continuă să activeze după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă.

Aliniatul (3) al articolului menționat stipulează că reexaminarea drepturilor la pensie se efectuează în condițiile prezentei legi.

Iar, conform art. 33 alin. (4¹) și (5) al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, pensionarii care activează sau au activat în câmpul muncii după realizarea/reexaminarea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă în condițiile prezentei legi pot solicita reexaminarea pensiei nu mai des decît o dată la doi ani, cu condiția că pensia calculată conform formulelor din anexe, părți integrante ale prezentei legi, este mai mare decît pensia aflată în plată. Noile drepturi la pensie se acordă începînd cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare la organul de asigurări sociale. În cazul transferării la altă categorie

de pensie prevăzută de prezenta lege, termenul de transfer se stabilește conform art.11 alin.(2).

Conform art. 53 alin. (1) și (2) al aceleiași Legi, pensia pentru limită de vârstă se determină prin cumularea stagiului de cotizare realizat pentru perioada de pînă la 1 ianuarie 1999 și începînd cu 1 ianuarie 1999.

Pensia pentru limită de vîrstă se calculează, conform prevederilor art.16, din venitul mediu lunar asigurat valorizat, realizat după 1 ianuarie 1999, luîndu-se în considerare stagiul de cotizare total.

Conform pct. 69 al Regulamentului privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. nr. 165 din 21 martie 2017, stagiul de cotizare realizat pînă la introducerea evidenței individuale de asigurări sociale (pînă la 1 ianuarie 1999) se confirmă prin carnetul de muncă sau prin alte documente eliberate în modul stabilit. În urma introducerii evidenței individuale de asigurări sociale (după 1 ianuarie 1999), stagiul de cotizare se confirmă în baza datelor din contul personal de asigurări sociale al persoanei asigurate, gestionat în conformitate cu Legea privind sistemul public de asigurări sociale.

Iar, conform pct.70 al aceleiași Regulament, actul de bază care confirmă stagiul de cotizare, conform pct.69 alineatul întâi, este carnetul de muncă. În lipsa carnetului de muncă sau în cazurile în care carnetul de muncă include înscriri incorecte și imprecise sau lipsesc înscrisurile respective despre anumite perioade de activitate, pentru confirmarea stagiului se iau în considerare adeverințele, extrasele din ordine, contul personal al angajatului în care se reflectă salariul calculat lunar, schema de încadrare și alte documente ce conțin informații referitoare la perioada de muncă.

Astfel, instanța de recurs reiterează că Sergiu Certan s-a adresat cu cerere de chemare în judecată, prin care a solicitat anularea deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-1353/18 din 20 septembrie 2018 și obligarea acesteia să-i recalculeze pensia începînd cu data inițială a stabilirii pensiei - 17 aprilie 2014, cu includerea tuturor veniturilor din perioada contributivă anterioară datei inițiale de stabilire a pensiei în sumă de 299449,97 de lei, invocînd că aceasta a fost recalculată greșit, fiind omise veniturile contributive pentru perioada 1999 - 2014 (lunile ianuarie - aprilie), confirmate prin extrasele de pe contul personal al contribuabilului eliberate de Serviciul Fiscal de Stat.

Conform art. 19 alin.(2) din Legea Contenciosului administrativ (în vigoare la data examinării cauzei), reclamantul va depune, o dată cu cererea de chemare în instanța de contencios administrativ, copia cererii prelabile cu dovada expedierii sau primirii acesteia de către organul respectiv, actul administrativ contestat ori, după caz, răspunsul autorității publice sau avizul de respingere a cererii prelabile.

Conform art.22 alin.(2) lit. b) al Legii Contenciosului administrativ (în vigoare la data examinării cauzei), în cazul punerii cererii pe rol, judecătorul dispune prezentarea de către pîrît a actului administrativ contestat și a documentației care a stat la baza emiterii acestuia, a înscrisurilor sau a altor date pe care instanța le consideră necesare la judecarea cauzei.

Contrar prevederilor legale citate, Sergiu Certan la cererea de chemare în judecată nu a anexat decizia contestată a Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-1353/18 din 20 septembrie 2018, iar instanța de judecată punînd cererea pe rol, nu a dispus prezentarea de către pârâți a acesteia. Or, reclamantul a anexat doar

răspunsul din 20 august 2018, prin care s-a prelungit cu 30 de zile termenul de examinare a cererii privind recalcularea pensiei (f.d.18).

În conformitate cu art. 219 alin. (1) și (2) Cod administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți. Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces.

Principiile de drept enunțate de prima instanță și instanța de apel nu au fost respectate.

Or, la materialele dosarului nu este anexată decizia contestată din 20 septembrie 2018 a Casei Naționale de Asigurări Sociale și aceasta efectiv nu a fost examinată în ședințele de judecată, ca ulterior instanța să se pronunțe asupra legalității sau ilegalității acesteia.

Așadar, la dosar lipsește actul administrativ, care constituie obiect al acțiunii în contencios administrativ.

Prin urmare, nu este clar în baza căror circumstanțe instanța de apel a ajuns la concluzia legalității deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-1353/18 din 20 septembrie 2018, aceasta nefiind anexată, respectiv examinată de instanțele ierarhic inferioare.

În afară de aceasta, instanța de recurs menționează că pe parcursul examinării cauzei în instanța de fond și în ordine de apel, atât Sergiu Certan, cât și reprezentantul Casei Naționale de Asigurări Sociale, au menționat faptul că pensia reclamantului a fost recalculată eronat.

Așadar, Sergiu Certan în cererea de chemare în judecată a invocat faptul că la recalcularea pensiei nu au fost incluse veniturile contributive pentru perioada 1999 - 2014 (lunile ianuarie - aprilie) în sumă totală de 299449,97 de lei, confirmate prin extrasele de pe contul personal al contribuabilului, eliberate de Serviciul Fiscal de Stat.

Iar, reprezentantul Casei Naționale de Asigurări Sociale a recunoscut în cererea de apel că, pensia lui Sergiu Certan a fost reexaminată greșit din 01 decembrie 2017, conform formulelor de calcul în vigoare după 01 aprilie 2017, în baza venitului mediu lunar valorizat în mărime de 9936,99 de lei. Urmare a acestei erori, pensia lui Sergiu Certan a fost reexaminată, în baza prevederilor pct. 38 al Regulamentului cu privire la lansarea procesului de confirmare a venitului asigurat în baza datelor din conturile personale ale asiguraților, aprobat prin decizia Consiliului de administrare a Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.9/1 din 21 decembrie 2011 (în vigoare până la 01 ianuarie 2018).

Conform pct. 38 al Regulamentului cu privire la lansarea procesului de confirmare a venitului asigurat în baza datelor din conturile personale ale asiguraților, aprobat prin decizia Consiliului de administrare a Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.9/1 din 21 decembrie 2011 (în vigoare până la 01 ianuarie 2018), persoanele care au desfășurat activitate în cadrul entităților economice care la moment sunt lichidate, iar documentele contabile sunt transmise

în Arhiva Națională a Republicii Moldova, vor prezenta certificatul cu privire la salariu eliberat de către arhivă.

Instanța de recurs remarcă, ca la materialele cauzei nu se atestă certificatul cu privire la salariu, eliberat de către arhivă în baza căruia lui Sergiu Certan i-a fost recalculată pensia.

Mai mult, odată ce s-a constatat că informația din contul personal al contribuabilului deținută de baza de date a Casei Naționale de Asigurări Sociale și Serviciul Fiscal de Stat diferă, urmau a fi prezentate documentele primare, formele REV-2 și REV-5, care au servit temei legal de calculare a pensiei lui Sergiu Certan pentru a fi contrapuse, probe care la materialele cauzei nu se regăsesc.

Aici, instanța de recurs precizează că recurentul în cererea de recurs a subliniat faptul că pe parcursul examinării cauzei, reprezentantul său, avocatul Ion Lunca a solicitat ca reprezentantul Casei Naționale de Asigurări Sociale să prezinte documentele primare, formele REV-2 și REV-5. Iar, conform procesului-verbal al ședinței de judecată din 12 februarie 2020, instanța de apel a solicitat Casei Naționale de Asigurări Sociale să prezinte dosarul de pensionare a lui Sergiu Certan (f.d.147), însă din materialele cauzei nu rezultă dacă acesta a fost sau nu prezentat pentru examinare.

La fel, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reiterează că, prin scrisoarea Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 3000 din 07 iunie 2018, au fost respinse solicitările lui Sergiu Certan indicate în cererea din 04 mai 2018, cu privire la prezentarea tuturor datelor detaliate privind veniturile sale în perioada de activitate 1999 – 2018 ce se conțin în baza de date a instituției, prezentarea calculului detaliat a mărimii pensiei stabilite în sumă de 5291,45 lei pentru luna martie 2018, precum și motivarea legală ce a stat la baza deciziei de anulare a pensiei în mărime de 9936,69 lei în lunile decembrie 2017 – februarie 2018, recalcularea pensiei cu includerea în calcul a tuturor salariilor primite în perioada 1999 – 2014, neincluse în mărime de 299449, 97 lei, compensarea pensiei neachitată nejustificat pentru anii 2014 - 2018, precum și recalcularea pensiei pentru limită de vârstă la situația din 30 aprilie 2018.

Efectuând controlul judiciar al deciziei din 20 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău, instanța de recurs ridică o problemă de drept procedural în ceea ce privește soluționarea de către instanța de apel a litigiului, care nu a elucidat toate circumstanțele importante speței, s-a abținut de a răspunde la toate întrebările (argumentele) ridicate în fața sa, fapt prin ce a încălcat normele de drept procedural și a emis o hotărâre nemotivată.

Aici, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze că, prin prisma Codului administrativ instanța de apel la etapa de pregătire a dezbaterilor judiciare avea obligația, la cerere sau din oficiu, de a clarifica circumstanțele care trebuie probate și probele suplimentare care trebuiau a fi prezentate de către participanți, să solicite probele necesare examinării complete și soluționării juste a cauzei de contencios administrativ.

La fel, instanța de recurs relevă că instanța de apel a omis să verifice legalitatea calculelor efectuate de Casa Națională de Asigurări Sociale la stabilirea pensiei lui

Sergiu Certan, chiar și prin solicitarea de la apelantă-intimată a calcului detaliat și formula aplicabilă în acest sens.

Din analiza deciziei instanței de apel rezultă că instanța nu a elucidat aceste argumente, deși acestea reprezintă un punct determinant în soluționarea justă a litigiului.

Pe baza celor relatate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel nu a analizat elementele descrise mai sus, nu a solicitat probe suplimentare necesare examinării complete și soluționării juste a litigiului.

Drept consecință, instanța de recurs acceptă criticile recurentului potrivit cărora instanța de apel nu a examinat obiectiv și complet litigiul dedus judecății.

Efectul acestor încălcări de legalitate, și anume, devierile procedurale și de administrare a dreptului material afectează calitatea hotărârii judecătorești pronunțate de instanța ierarhic inferioară.

La acest capitol, instanța de recurs notează că în jurisprudența sa consecventă, Curtea Europeană a constatat în mod frecvent încălcări ale articolului 6 parag. 1 din Convenție, în special, în cauzele care ridicau probleme cu privire la motivarea hotărârilor judecătorești (a se vedea *Fomin vs Moldova*, 11 octombrie 2011, parag. 31 și 34; *Mitrofan vs Moldova*, 15 ianuarie 2013, parag. 54; *Lebedinschi vs Moldova*, 16 iunie 2015, parag. 31, 36; *Nichifor vs Moldova*, 20 septembrie 2016, parag. 30). Astfel, constatările de mai sus în sine ar putea fi o bază temeinică pentru stabilirea încălcării articolului 6 din CEDO.

În contextul celor relatate completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție concluzionează că instanța de apel prematur a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de către Sergiu Certan, ori nu a verificat care a fost baza de calcul ce a servit temei legal de calculare a pensiei recurentului și formula de calcul în cazul acestuia, nu s-a expus asupra argumentului cu privire la admiterea unei erori la stabilirea pensiei reclamantului-recurent, precum și faptul nesolicitării probelor suplimentare în susținerea acestui argument.

Drept consecință, instanța de recurs apreciază ca fiind superficiale concluziile instanței de apel ce au stat la baza respingerii ca neîntemeiate a acțiunii, ori nu a elucidat toate circumstanțele importante speței, nu a dat răspuns la toate argumentele ridicate în fața sa și nu a solicitat probe suplimentare necesare examinării complete și soluționării juste a litigiului.

Or, în cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit la cele mai importante întrebări, fără a acorda părții, care a înaintat obiecții cu privire la acțiunea în contencios administrativ, posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a dreptului la un proces echitabil (speța *Hiro Balani c. Spaniei*, hotărârea din 09 decembrie 1994).

Actul judecătorec trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce în speță lipsește.

Prin urmare, nu este clar în baza căror circumstanțe instanța de apel a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii lui Sergiu Certan, în condițiile în care nu a cercetat actele primare, care au stat la baza calculării pensiei recurentului.

Astfel, concluziile instanței de apel în acest sens nu au suport probatoriu, iar, soluția dată în prezentul litigiu este una pripită și nefondată.

De asemenea, subsidiar instanța de recurs relevă că conform pct. 57 din Regulamentul privind modul de plată a pensiilor stabilite în sistemul public de pensii și alocațiilor sociale de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 929 din 15 august 2006, în cazul în care cheltuirea nejustificată de mijloace la plata pensiilor sau alocațiilor a avut loc din vina organului de asigurări sociale, persoana vinovată restituie în bugetul de asigurări sociale de stat sumele plătite necuvenit, conform modalității prevăzute de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Prin urmare, instanța de apel a omis să se expune asupra argumentului invocat de Sergiu Certan precum că Casa Națională de Asigurări Sociale ilegal a dispus recuperarea din contul său a sumei de 13935,72 de lei, ca urmare a stabilirii contrar dispozițiilor pct. 38 din Regulamentul cu privire la lansarea procesului de confirmare a venitului asigurat în baza datelor din conturile persoanele ale asiguraților, aprobat prin decizia Consiliului de administrare a Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.9/1 din 21 decembrie 2011 (în vigoare până la 01 ianuarie 2018) a pensiei în mărime de 9936,69 de lei.

Totodată, instanța de recurs relevă că din conținutul cererii de chemare în judecată depusă de Sergiu Certan, rezultă că reclamantul a solicitat obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să-i compenseze prejudiciul material cauzat în sumă de 100000 de lei (f.d.13). Iar, conform dispozitivului deciziei din 20 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău, instanța de apel a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Sergiu Certan privind anularea deciziei, obligarea emiterii actului administrativ, achitarea restanței pensiei, recalcularea pensiei și repararea prejudiciului moral.

În acest context instanța de apel urma să concretizeze care totuși prejudiciu în valoare de 100000 de lei solicită Sergiu Certan, material sau moral, de a fi încasat de la Casa Națională de Asigurări Sociale.

Având în vedere caracterul încălcărilor săvârșite de instanța de apel, unica posibilitate de corectare a acestora este casarea deciziei din 20 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău și restituirea cauzei spre rejudecare. Or, corectarea erorilor admise de instanța de apel la judecarea cauzei în ordine de recurs nu este posibilă.

Iar, o altă soluție decât aceea de trimitere a cauzei spre rejudecare ar echivala cu o validare și protejare a unor încălcări grave ale legii procedurale săvârșite de instanța de apel și cu o periclitate a sistemului judiciar în ansamblu, întrucât, dacă modul de abordare al Curții de Apel Chișinău ar fi însușit și de alte instanțe, s-ar ajunge la o inexistență, de fapt, a instanțelor de al II-lea grad de jurisdicție, la inutilitatea unei judecăți și, implicit, la o atingere severă adusă drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor.

Din considerentele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a casa decizia din 20 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău și de a trimite cauza la rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată.

Conform art. 195, 247, 248 alin.(1) lit. d) și alin. (2), și art. 258 alin.(3) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul depus de Sergiu Certan.

Se casează integral decizia din 20 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău și se restituie cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Sergiu Certan împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea deciziei, obligarea emiterii actului administrativ individual, achitarea pensiei restante, reexaminarea cuantumului pensiei și repararea prejudiciului material spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Maria Ghervas

Iurie Bejenaru

Galina Stratulat

Nina Vascan